

hogy a teológia tanítása, mely vagy 150 éve jórészt kikapcsolódott már a világi tudományszakok állami milióben kitermelt didaktikus változásaiból, feltétlenül csak értékes megtermékenyülést várhatna ennek tanulságain. Általában ugyanezt a célt szolgálná a modern pedagógia és egyetemi reformok egyidejű szemeltartása. Kevésbé ütközött ki pl. a tárgyalások során annak teljes méltánylása (*Baranyai J. tette szóva*), hogy a teológiai oktatás keretében is, amint ma már minden más magasabb világi tudományban kialakult, eléggé elkanyarodik a tudós és a gyakorlati feladatokra felkészülők útja. Az előbbieknél képzésére bizonyos csak az egyetemek teológiai fakultásai vállalkozhatnak, melyeknek éppen ezért a teológia egyetemes alapvetése után a tudós szakképzés irányában kell vezetniük és így nem nélkülözhetik a tudományos módszerek modern apparátusát, melyet különben hallgatóságukkal is el kell sajátítani. A vidéki szemináriumokban folyó oktatás viszont a gyakorlati lelkipásztor későbbi érdekeit szolgálja, ennél fogva megváltozott az álláspontja a teológiai tudós kutatás módszereivel szemben és alapos rostára vethetné a teológiának még jórészt hagyományosan enciklopédikus anyagát. Amennyire örvendetes és az első pillanatra meglepő is, hogy magyar papnevelőintézeink mily megértő és egyben józan újításokkal nyitottak kaput a testnevelési mozgalmaknak, olyanmire elszomorító az a kép, amelyet a latin beszéd utolsó mentsvárában: a teológiai oktatásban mutat. (*Kövér L.: A latin nyelv...*)

A gyakorlati megvalósítás számára keveset állapított meg az értekezlet, nagyon is tág tereken túlságosan telített témákat vett föl napirendjére. Az ezentúl évenként megismétlődő közös értekezletek további feladatának tekintették ezt. Egyelőre maga a megmozdulás, a nagy és komoly érdeklődés a legfőbb eredmény, melyért méltán adózott lelkes elismeréssel az elnök, *Glattfelder Gyula* csanádi püspök, aki egyben a püspöki kart is képviselte. *Balassa Brumó.*

Elméleti fejtegetések és gyakorlati tanítások a népiskola tárgyainak köréből.

Szerkesztette: **Drozdy Gyula.** Budapest, 1930. Révai Irodalmi Intézet kiadása. 307 lap.

A Néptanítók Lapját 1925-ben felrészítette az a Quint József által vezetett rovat, amely az új Népiskolai Tanterv végrehajtására vonatkozó cikkeket közölte. Az „Elméleti fejtegetések és gyakorlati tanítások” cikkei részben már ebben a rovatban jelentek meg, részben pedig a kötet számára írtak. A fejtegetések és tanítások túlnyomó többségben Drozdy Gyula tollából valók. Kívülre még huszan írtak ebbe a kötetbe cikkeket, illetőleg tanításokat.

Aki rövid idő alatt akarja megismerni azt a szellemet, amely a Népiskolai Tantervet jellemzi, olvassa el a megboldogult Quint Józsefnek *1925-ös Népiskolai Tanterv* című cikkét. Helyesen állapítja meg Takács Béla, hogy az új Népiskolai Tanterv kiforrott régi pedagógiai igazságok érintetlenül hagyásával újabb pedagógiai vívmányoknak kíván helyet biztosítani. Ilyen pedagógiai vívmány például az, hogy ha a beszéd- és értelemgyakorlatokban az asztaltól van szó, nem az a lényeg, hogy az asztalnak hány lába van, hanem az, milyen viszonyban van az asztal a gyermekkel, mit mond a gyermeknek stb. (lásd Quint—Drozdy: *Az asztal, mint a család legkedvesebb bűtorja*).

A nemzeti életnek egyik legnagyobb erőssége a mult értékeinek megbecsülése, az ősök iránt való hála, kegyelet. Ezt az értéket megkapó módon fejlődési Drozdy Gyula azokban a tanításokban, amelyek címe: *Történelem az I. osztályban, A nagypó alkotásai, emlékei a családban* stb. A népiskolának egyik nehéz, de lényeges feladata gyermekhibák javítása. Drozdy Gyula meszerien old meg néhány ilyen feladatot. (*Vegyétek elő a palatáblát! stb.*)

Az 1925-i Népiskolai Tantervnek egyik legnagyobb értéke a szabad fogalmazás követelése. Példák bemutatása mellett értékes tanácsokat ad könyvünk a szabad fogalmazás előkészítésére és megbeszélésére nézve. Hogy mit jelent a fogalmazásban a mesterkéeltségtől mentes beszélgetés, azt élvezetesen demonstrálja a *Fogalmazás vagy beszélgetés* című pont. Drozdy Gyula a fogalmazás tanításában nemcsak egyoldalú készséget lát, hanem a témák oly sokoldalúságáról gondoskodik, amelyek az ész, a képzelet, a szív, a kedély nemesítésére alkalmasak. A kötetben több értékes fejtegetés és tanítás szolgálja azt az elvet, hogy a népiskolában ne nyelvtant, hanem nyelvet tanítsunk. Ezek az írások is hivatva vannak arra, hogy a forrongó kérdésben a helyes megoldást elősegítsék. *Tanácsok a mennyiségtan tanításához* (Quint József) című cikk világosan mutatja, hogy a Népiskolai Tanterv a számolás és mérés terén is hozott újításokat, igazi természetességet, több érzéket a gyakorlati élet problémái iránt. Az említett tantárgyakon kívül értékes fejtegetések és tanítások vannak a kötetben az olvasmány- és költeménytárgyalás, a földrajz, a történelem, a természeti és gazdasági ismeretek köréből.

A legnehezebb pedagógiai feladatok egyike a szülői értekezleteknek olyan tartalommal való ellátása, hogy azokat „... a szülők ne kötelező tehernek, hanem szükséges, hasznos és kellemes időöltésnek tekintsék“. Drozdy Gyula *Tárgyalt költemények felhasználása szülői értekezleten* címen értékes tanácsokat ad az iskola és a család egyöntetű nevelésére vonatkozólag. Az a szülő, aki ilyen szülői értekezleten — sokszor könnyek kíséretében — átéli azt a nemes szellemet, mellyel az iskola tanítványainak szívét az édesanya felé irányítja, bizonyára csakis lelkes barátja lehet az iskolának. Azonban ez a kötet nemcsak ezzel a cikkével, hanem minden tanításával törekszik az iskolát közelebb hozni a családhoz, iparkodik harmóniát teremteni az iskola és az élet között.

E kötet fejtegetéseinek és tanításainak jelentékeny szerepük van abban az örvendetes fellendülésben, amely a népoktatás terén észlelhető. Ha azt az okot keressük, amely ezeket a módszerjavító törekvéseket rendkívüli érdeklődés középpontjába helyezte, akkor erre nézve a könyvben a következőket olvashatjuk: „Hogy mi bennük az új, a vonzó, mozgató erő, amely az érdeklődést felkeltette, a gondolatokat népszerűsítette, arra válaszom ez: A sablonoktól, a merev formáktól, a szó hatalmától való jóleső megszabadulás, az anyag kiválasztásában is, meg a feldolgozás módjában is a természetesség, közvetlenség, a gyermek gondolat-, érzés- és akaratvilágához való alkalmazkodás, az ismeretnyújtásnak és a nevelési hatásoknak szoros kapcsolata“.

Úgy látom, ez a kötet olyan gondolatokat és tetteket tartalmaz, amelyek egyrészt máris népiskoláink belső életének jelentékeny felvirágoztatásához

vezettek, másrészt pedig a középfokú iskolák alsó tagozata szempontjából is értéket képviselnek. Ez a kötet azokon a gondolatokon kívül, amelyeket korunk népiskolai pedagógiája kitermelt, sajátos magyar meglátásokat, sajátos magyar nevelésművészeti vonásokat is tár az olvasó elé. Aki azt akarja megtudni, hogyan lehet a népiskolában a gyakorlati életet úgy szolgálni, hogy egyúttal közelebb jussunk az eszményekhez is, olvassa el ezeket az „Elméleti fejtegetéseket és gyakorlati tanításokat.”

Frank Antal.

Tehetségproblémák. A Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaság pszichológiai szemináriumában tartott 14 előadás. Budapest, 1930. 8-r., 181 l.

Jó gondolat volt H. Révész Margittól és H. Czimmer Alisztól, hogy könyvben kiadták a vezetésük alatt álló szemináriumban tartott általános érdekű előadásokat, amelyek tájékoztatni akarnak a tehetség és a lángész kérdésével kapcsolatos ismeretekről és teendőkről.

Az első előadásban Révész Margit magyarázza a lángész (genius, zseni) és a tehetség (talentum) szavak eredetét, jelentéseit, majd gazdag irodalom alapján, nem közönséges kifejező erővel körvonalozza a tehetség fajtáit, fejlődését, vizsgálati módszereit, a tehetségek biológiáját, pszichológiáját, a tehetséget befolyásoló külső körülményeket, végül rámutat a tehetségeket értékelő szempontokra. Szondi Lipót, főképen Baur, Reibmayr és Kretschmer műveire támaszkodva, a tehetség és a zseni biológiáját, keletkezési körülményeit ismerteti s a tehetség és a zseni néhány testi-lelki tulajdonságát értelmezi biológiai szempontból. Lénárt Edit *A tehetség lélektana* c. előadásában bemutatja és magyar esetekre alkalmazza Kretschmernek a tehetség és a lelki alkat kapcsolatára vonatkozó megállapításait. Hermann Imréné a tehetség pszichoanalízisét tárgyaló, nem mindenütt könnyen érthető előadását olvasva a be nem avatott többször megcsóválja a fejét. Máday István *A tehetség és az individuálpszichológia* címet viselő világos fejtegetésének eredményeképpen megállapítja, hogy a rátermettségnek nevezhető egyéni képességek alkotó elemei a következők: öröklött képesség, erőkészlet, alkalmazkodó képesség, általános gyakorlatonosság, fejlesztő ingerek, tárgyi és személyi milieu-hatás, fogvatékossági érzés vagy más erős motiváló érzelem, nevelés, tanítás, begyakorlás, célkitűzés, önnevelés, a siker ösztönző hatása. Balassa László a tehetség pszichopathológiáját vázolja. Azt mondja, hogy a nagy közönég nem szereti, ha eszményihez hozzányúlnak, nem szereti, ha a nagyot és szépet alkotókat elmebetegnek és degeneráltaknak minősítik, mert még nem szabadult meg attól az előítélet-től, hogy az elmebetegség csak betegség és nem szegény s hogy a psychopathia nem elfajultság, hanem csak eltérés az átlagtól. Nagy László *A tehetség kifejlődésének fő tényezői* cím alatt a gyermekrajzokból igyekszik meghatározni a tehetséget, melyben szerinte az összes értelmi, érzelmi és akarati erők magasabb fokon és harmonikusan vannak kifejlődve. Az akaraterő ösztönös, öröklött nagysága éppen olyan eredeti sajátossága a tehetségnek, mint a fántázia és az egybefoglaló erő. Az utóbbi állandó küzdelmet folytat uralmáért a rakoncátlan képzelettel és az akaraterővel. A tehetség csak addig tud alkotni, míg ez az egyensúlyozó erő úr a többi fölött. Révész Margit a kutató lélektanáról szólva megemlíti, hogy az első ösztönös kiindulás az igazság keresése felé a gyermek kíváncsisága. Az alkotás folyamatában Révész M. ugyanazokat a